

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

V Gorico!

Zopet se je približal praznik učiteljstva, ki je združeno v „Zavezi avstr. jugoslov. učiteljskih društev“. Letos gremo v Gorico, kjer nas tamošnji rojaki, tovariši in tovarišice pričakujejo z odprtimi rokami, z ljubečimi srci. Pripravljali odbor je neumorno na delu, da nam bo v onih dneh prijetno bivanje v solnčni Gorici.

Letošnja glavna skupščina „Zaveze“ obeta biti prav zanimiva. Vodstvo „Zaveze“ je skrbelo, da bomo razpravljali o vprašanjih, ki so v sedanjih hudih in viharjih časih za učiteljstvo aktualnega pomena.

V sedanjih hudih in viharjih časih! Da! Še nikoli ni besneči srd naših sovražnikov udarjal s tako vehemenco, s toliko brezobzirnostjo, [pa tudi s toliko predrznostjo in oholostjo ob naše vrste, hoteč jih razbiti in oslabašiti našo moč. To besnenje gotovih ljudi in časopisov proti učiteljstvu je edino svoje vrste v vsi naši kulturni zgodovini. Poznejši rodovi se bodo z začudenjem izpraševali, kako je bilo v današnjem prosvetljenem veku mogoče, da so najhujši udarci rodov bratov in tovarišev padali na najzvestejše in najpožrtvovalnejše delavce na kulturnem polju, hoteč jih spraviti ne samo ob čast in ugled, ampak celo ob kruh!

Zanimivo bo letošnje glavno zborovanje tudi zategadelj, ker bo pokazalo, kako možato, kako jeklenoznačajno je naše učiteljstvo, ki ustvarja samosvojo organizacijo. Začrtalo si je svojo pot, ki ga vodi naravnost do smotrov. Ne

lepe besede, pa tudi ne grožnje in ne sirovo preganjanje, ne uničevanje učiteljskih eksistenc — nič ne premakne v „Zavezi“ združenega učiteljstva s te poti, ki jo je spoznalo za pravo. Naj buči vihar okrog nas, naj pade še toliko eksistenc v globoko žrelo krščanske ljubezni, naj zapuste omahljivci in plašljivci naše vrste — mi gremo naprej v nadi, da se prejalislej uresničijo naši nazori, naše ideje, da tudi po naši zemlji zasije solnce svobode in zatemni krvavi blesk tiranstva in reakcije! Nasilno in sirovo početje naših nasprotnikov nam je že samo porok, da se bodo končali in ubili prej, nego se nam zdi.

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica v Gorico! Odpadniki in izdajice naj gredo, kamor hočejo!

Spoznajmo se, združimo se, ljubimo se! Zatorej: Na veselo snidenje v Gorici!

Podirajoča se stavba,*)

Spoštovanje gine, ker oni, ki najbolj potrebujejo spoštovanja za svoj stan, si najmanj prizadevajo, da bi ga zaslužili.

Wagner.

Gotovo ni bolj neprijetnega trenutka v življenju človeka, kakor je oni mračni dan, ki prinese prvo razočaranje ter odkrije oči, da spoznamo in razvidimo: oni, ki so veliki in dostojni, oni, ki vodijo in vladajo narod, so sami polni napak in pomot ter niti sami sebi niso mogli ohraniti primerne spoštovanja.

V odgoji mladine pa ga tudi ni groznejšega trenutka kakor je ta, ki odvzame mladini spoštovanje do učitelja, odgojevalca in

*) Priporočamo „Slovenec“, naj ponatisne ta članek! Uredn.

voditeljev, zakaj tedaj se nam v resnici dozdeva, da je naše delo podobno podirajoči se stavbi, ki brez temelja in krepke podlage ne more dolgo obstati.

Gorje! Ljudje se sicer pritožujejo naokrog, da spoštovanje gine, veljava se manjša, da zaslužene časti ni moči opaziti več, zakaj sedaj se svet kot preziralec in cinik roga vsemu, kar je čednostnega ter prezira zasluge teh ali onih posameznikov. Gorje, ponavljajo ljudje, da sedaj niti veljava in niti delo učiteljev niti žrtve in ljubezen staršev ne dobe zasluženega priznanja in spoštovanja, zakaj tudi otroci so prišli vse prežgodaj do razočaranja ter le prekmalu spoznajo človeške hibe.

Podira se orjaška stavba! Težavno je dobro vzgojevati otroke in zbujati plemenita čuvstva v prsih, ako za to ni močne in vztrajne podlage, časti in spoštovanja do tega vsega, kar je vzvišeno in plemenito, do onih, ki vodijo druge v življenju in jih uče živeti! Ni pa gotovo bolj zoprnega trenutka v življenju nego je oni, ko se maska odkrije ter nam gola istinitost, polna napak in krhkosti, stopi pred oči! . . .

Kdo izmed nas že ni začutil bridkih solz pod trepalnico takrat, ko se je prepirčal, da oni, ki so veliki in učeni, niso brez greha in napak?! Komu izmed nas se niso trgale nekake strune v prsih takrat, ko nam je izkušnja dejala, da so bili oni, ki smo jih spoštovali, polni napak, in oni, ki smo jih ljubili, so imeli madeže na jasnih čelih? . . .

„Istinitost čaka na vsakem klinu življenja,“ pravi Slovacki, „toda mi — odgojevalci, varuhi, učitelji in voditelji — se moramo neprestano brigati za to, da s svojim življenjem ne kazimo vere mladih duš ter s svojimi deli ne ovržemo raz sebe tega sijaja, ki nas z njim krasi ljubeča srca mladine.“

Preveč imamo sovražnikov — čuvati in braniti se moramo sami!

Mati mora prva čuvati nad seboj ter paziti malone na slehrno besedo in na slehrno dejanje, da pred očmi svojih otrok nikdar ne stoji v mraku napak in vsakdanjih krivd, ki omadežujejo njeno življenje, zakaj ona provzroča

otrokom veliko krivico, ako pade prvo trnje razočaranja nanje iz življenja matere.

Ali mar pa tudi oče ni dolžan skrbeti za to, da ostane v očeh otrok kot v odsevu čiste in neskaljene slave, da si nihče ne bi drznil vreči kamen v otrokove prsi ter zaklicati: „Tvoj oče je omadeževan!“

A učitelj, učiteljica, odgojevalec in oni, ki vodijo otroška srca tako za seboj kakor žrjavi, ki lete v skupni verigi, kakor solnčni svit meče zlate žarke na zemljo, ali mar ne čutijo, s kakšno močjo časti in spoštovanja jih obkoljujejo otroci in koliko zamorejo doprinesiti na podlagi te časti?

Ali je kdo, ki bi lahko miselno dovolil, da zaradi lastne krivde pade s piedestala ter si da strgti z jasnih oči globoko spoštovanje?

Prvi trenutek zanosa in vsakdanje jeze že naredi iz idealov navadne ljudi, na kakršne naletimo povsod, že se spodkopuje stavba spoštovanja, otroci se že jamejo bati „zlega“ gosпода, ali „zle“ gospe, obenem pa izgube tudi čiščenje do onih, ki se niso vzdržali na stališču idealov.

Večkrat prevzame strah in bojazen sedanjo družbo, ko malone na slehrnem koraku naleti na drzno oholost, oster cinizem, brutalno nevero ter vidi, kako nihče ne zna ohraniti v srečnem primerne spoštovanja do najbližjih, najdražjih — do učiteljev!

Ali pa ne pomislijo vsi ti, najvišji, najbolj dostojni in oni, ki imajo največ vpliva, da oni sami razsevajo prvo zrno dvoma, zakaj tudi oni niso prosti človeških napak, tudi oni ne dajejo drugim najboljših zgledov.

„To, kar odlikuje človeka, ne počiva na stoličku, ne v imetju, ne v uradu, ki ga zavzema, marveč v njem samem,“ pravi pisatelj „Preprostosti v življenju“. Mogoče je stati na jako visoki stopnji, a biti obenem jako nizko. Mogoče je imeti jako veliko oblast, toda delovati samo v smeri, ki mu jo spodkopuje, mogoče je zahtevati dokaj za zasluge, toda zaslužiti si pri tem — jako malo.

jateljstvu? — Čemu? Venec nas je, nedoglednega konca venec sošolcev, znancev, prijateljev, starejših od tebe za samega Abrahama, ki plakajo ob tvoji gomili: „Zapustil si nas mnogo prerano, dragi!“ — Kaj naj še povem o tvojem življenju, ki je bilo tako čisto in lepo kot golobje? — Kranjec — zares Kranjec! so se čudili tovariši primorski na učiteljsko: nekoliko počasen, vedno na pravem mestu, postrežljiv, dobrodušen, šaljiv, nikdar brez pipe ali vržinke, dober pevec in družabnik, izvrsten vzgojitelj, skrben sin in brat, ki je iskreno ljubil svojo domovino.

Čemu ta panegirik?

Dež je prekinil silno sušo. Nebo se je odprlo in poslalo hladilne moči žejni zemlji. Vse je oživel na novo. Kmetiču se je dvignilo srce, vrtnarju oživele strte nade, hribi so ozeleneli in doline: življenje se nam je vrnilo v naravo.

Tudi tebi se je vrnilo, a v izboljšani, v izpopoljeni posodi. Strl si življenja — trpljenja vezi, strl posodo telesa, ki ti je dolga leta provzročala samo boli. Sedaj zreš neoviran

LISTEK.

† Ljudevit Kranjec.

Prijateljstvo v spomin.

Zbogom, anima pia!

Ti nisi imel sovražnika na božjem svetu — med ljudmi, najmanj med tovariši. Najhujši sovražnik ti je bilo lastno telo, čigar mučenik si bil dolga leta in te je slednjič zmoglo. Padel je hrast, ki se nam je zdel v boljših letih neomajan.

Kje naj začnem, spomini!

Ko sem o kresu letos melanholično stopal po bolniškem parku v Ljubljani in se domislil i tebe in tvojega dopusta, sem se bridko nasmešnil: Hm, revmatizem! Treba, da bi se šla par tednov v Toplice zopet prekurovat v „Karlsbad“. O sebi sem pa dejal: Kmalu pomoič pero dobrotna roka in napiše v „Tovarišu“ nekrolog meni, ki nimam revmatizma in niti poštenega dopusta.

Usoda je ukrenila svojeglavno: moja sicer

šibka, a žilava narava, blaga pomoč gg. zdravnikov — prijateljstvo učiteljstva — in napredek medicine je spravil mene izpod Aeskulapovega okrilja, a ti, Ljudevite, si prihitel iskat pomoči k njegovim služabnikom in — ne našel . . .

Često naju je nehoti združila usoda. Oba sva kmalu prestopila prag učiteljskega v Koprnu. Stanovala vedno blizu skupaj, vasačala — o večeri mladostnih dni! — drug pri drugem, da ne zabim nikoli. Ti si prej obiskoval zgledno šolo v Idriji, potem realno in par letnikov pripravnice v Ljubljani. Od tam te je vabila sreča v obližje vedno ljubljenskih Kosez, rojstne vasi pri Ilirski Bistrici. Ti moj Bog! Okusil si grenki kruh podučiteljski, organizatorski, ga popustil in krenil popolnit študije na pripravnico.

Vseh vzorov poln si dobil prvo in zadnjo službo — na Lozicah. v tistem prijaznem kotu vipavske doline, ki bi bil vreden najbolj romantičnega opisa izmed slovenskih krajev, ko bi ne razgrajala po njem tista strahovita burja. O Lozice, o starina, vzor rodoljuba in iskren

prijatelj Ljudevitov, Tone Žvanut, mi smo ostali, Kranjca našega ni več! Prijatelj podnaroški, ali presteješ, kolikokrat sva se krepčala samo midva pod gostoljubno streho ložiške šole, kako nepriljubljeno je tekel pogovor, kako so bežale ure in prihela noč, da nisva vedela kdaj. On, naš gostitelj, naš prijatelj, ki je znal in umel ugoditi med nami marsikako nasprotje, počiva pri sv. Križu! — Konservativen sicer po vnanosti je imel v prsih napredno srce, podpiral napredne liste, volil, kakor mu je velelo srce, in zastopal napredno idejo moško, odločno, prepričevalno. Zato je bil užaljen, če sem trdil časih, da diši njegov šol. okoliš po — cerkvenem kadilu.

„Nisem jaz kriv, verjemi.“

Zares so se premenile politične razmere v njegovi novi domovini ali njega niso premenile; ostal je neomajan, zvest nazorom svoje mladosti, zvestejši kot malokdo nas obupnežev.

Ali naj hvalim tvoje uspehe v šoli? — Ni treba. Nebroj pohvalnih dekretov priča dovolj glasno. Ali naj pojem slavo tvojemu pri-

Vsi pravijo, da je zgodovina učiteljica življenja, ker daje zglede onih ljudi, ki so si zaslužili, da o njih piše zgodovina. Pomisliti pa vendar moramo, da tudi življenje slehernega izmed nas sodi v zgodovino vseh onih, ki živijo z nami, v dotiki, na katere vplivamo, ki jih sprojavamo ali jih vodimo. Torej mora biti to življenje odlična šola zgledov in nobenemu izmed nas, najsi bi stal še na najnižji stopnji, ni dovoljeno živeti tako, da bi omadeževal človeško veljavo, poniževal stališče očeta, matere učitelja in državljana.

Podira se stavba splošnega spoštovanja in časti, zakaj posamezniki sami razdirajo stene ter jemljejo proč opeko eno za drugo.

Ako torej duhovnik seje dvom in nevero s svojim življenjem, pa je to nekaka posledica slabega življenja, pridelek setve slabega zrna, ki je padlo na dušo posameznika ter slično žveplenemu ognju požgalo v nji čast in vero v vrlino ljudi, a potem, že nekako sredi razvalin, dopustilo dvomu in cinizmu, da se je razkošatil.

Pogostoma pravijo:

„Sedaj vzgoja ne prinaša dobrega sadu, učitelji ne znajo vcepiti spoštovanja do vsega tega, kar je plemenito, kar je istina življenja.“

Ali pa mar ne povejo pogostoma oni sami, da so upravičeni bili prve sejalci nevere, ker so z grenkim pelinom razčaranja napajali mlade prsionih, ki bi imeli iti na težavno in dolgotrajno setev?

Najbolj napačno je mnenje, da je mogoče otroke vzgojiti v čustvu, polnem časti in spoštovanja, pri tem pa samemu biti brez vere v človeško plemenitost in brez ljubezni do človeških dejanj, ki bi imela donašati dobro. Podira se stavba zaraditega, ker so žesami razvalina.

Vse eno je, kakšno je naše stališče, bodisi društveno, narodno, rodovinsko, ali smo že matere, sestre, očetje, možje, učitelji, duhovniki, učeni pisatelji; slehri izmed nas mora biti vreden spoštovanja in časti, in tedaj nas bodo spoštovali celo oni, ki nemara sami sebi niso zmožni ohraniti spoštovanja.

Zahtevamo in želimo neprestano, naj bi bil učitelj nekaj pravzora poštenega človeka, naj bi slično plamenici gorel od ognja navdušenosti in ljubezni; toda sami se pobrinemo na vso moč, da na tega učitelja nasujemo razčarovanje, da mu zlomimo to močno vero, da oni, ki stoje višje, bi imeli biti v resnici še večji!

Nahajajo se nekatere rastline, ki zahtevajo skrbnejšega negovanja in oskrbovanja. Dobe se nekatere cvetice, ki jim nikdar ne more škodovati ne mraz niti veter. Isto takšni so tudi marsikatero stališče in marsikateri opravki, ki ne smejo biti pohabljeni z lahkomisljenim obsojevanjem ali zlobno satiro, zakaj takrat trpi zaraditega dokaj duš, in rana pohabljenec se šele bolj poglobuje.

Pred otroci, pred preprostimi ljudmi torej ne smemo nikdar kritikovati javno učiteljskega ali roditeljskega delovanja. To je preveč nevarno ter slično igri z ostrino meča, ker se potem podere v duši vse preveč posameznostij, od onih stebrov, ki bi morali stati in nositi obok stavbe.

Zgodovina je učiteljica človeštva, naše društveno življenje pa mora biti učitelj, zgled in pravzor za mlajše pokoljenje.

večno Resnico, ki sva o nji govorila pred leti na topliskem pokopališču na Dolenjskem. Zato ni več suše, ni prevare, ni premembe v novi domovini.

Navzlic slabemu vremenu se je zbralo nekaj tovarišev pred bolnico, ki so ti zapeli v slovo. Verjemi, da bi bili — pravočasno obveščeni — prihiteli v velikem številu sporočiti ti poslednje pozdrave.

Tvoji otročiči so odkraja vsi tvoji učenci; ti gotovo ne zabijejo svojega preljubljenega učitelja nikdar. Seme, ki si ga ti sejal, ni bilo samo — pro forma — odlikovano s pohvalnimi listi, to seme je vzklilo in rodilo sad, ki kaže uspeh svojega mojstra. Vzgojil si si malone poldrugi rod v 24 letih. Kdo od nas je ostal od začetka pa toliko let na enem mestu.

Zdele se mi je, da poje na Golovcu ptica pesem žalujko, pa so trdili ljudje: motiš se! Priroda se veseli prerodenja. Menil sem, da se vije vrsta pogrebcev proti sv. Križu, a jaz sam v krsti s črnim križem pomagam peti: Miserere v dolgi črni vrsti neznanih tovarišev

Ni ga bolj otožnega trenutka v življenju otroka nego je oni, ki razdira vero ter z razočaranjem slično s požarjem požiga čast in spoštovanje do starejših. Rešimo svoj jutrišnji dan, da ne zaseje puščobe cinizma v mlada srca!

Podirajočo se stavbo vzajemnega spoštovanja ljudi za ljudi pa je treba rešiti, preden se popolnoma ne razpade v razvaline!

—kl—

Opozarjamo stare dolžnike, naj resno prično plačevati. Kdor ne poravnava naročnine za tekoče leto in vsega starega dolga do 30. novembra t. l., temu se ustavi list takoj, dolg pa se primernim potem izterja.

Krauzejeva osnova pedagogike.

Črtice. Priredil Janko Polák.

Lansko leto sem se bavil mnogo s Krauzejevo osnovo pedagogike. Ker sem uverjen, da bo zanimala ta sosebno učiteljstvo, zaraditega sem mu jo priredil v obliki kratkih črtic. Te nudijo na malem prostoru to, česar je raztresenega v obilici modroslovnih in pedagoških del. Marsikdo bi se rad o osnovi pedagogike poučil natanko, a mu nedostaja v to časa, potrpežljivosti in del. In tem sem nameril sledeče črtice.

I.

V vesolnosti razločujemo nasebne in nanosne bitnosti. Nasebna bitnost je ona bitnost, iz katere so izšle vse nanosne bitnosti. Te hrepene neprestano, povrniti se v nasebno bitnost.

Iz čutno nam nedoumne bistvenosti nasebne bitnosti izvira čutno nam nedoumni nanosni bistveni svet in pa čutno nam doumni snovni svet. Snov je čutno nam doumna, vidna oblika bistvenosti nasebne bitnosti splošno in pa bistvenosti nesnosnih bitnosti posebe. V zvezi snovi z bistvom tiči življenje snovi. In to tako z ozirom na snovnost celokupne bitnosti, kakor tudi z ozirom na snovnost posameznih bitnosti.

Bistvena bitnost ni vezana neločljivo na snovno bitnost. Saj kakor ji ni treba prevzeti vidne oblike, prav tako je ločljiva tudi njena zveza. In to ločitev imenujemo smrt snovne bitnosti. Z njo se povrne snovno posamezna bitnost v snovno celokupno bitnost. Povrnitev v bistvenost pa bi značila za snovno celokupno bitnost izgubo čutne doumnosti.

V enoti bistvenosti celokupne bitnosti in bistvenosti posameznih bitnosti tiči vzrok hrepenenja teh po prvi. V nanosni samostojnosti bistvenosti posameznih bitnosti pa tiči vzrok hrepenenja, tvoriti enoto zase. V snovnem svetu se pojavlja to hrepenenje potom privlačnosti, ki se kaže v najrazličnejših oblikah.

II.

Človeška duša je nanosno bistvena bitnost. Ona je del nasebne bitnosti. Njeno hrepenenje po združitvi z nasebno bitnostjo se javlja na dva načina. Prvi način se javlja v celokupnosti človeških duš, drugi pa se javlja v posameznosti človeške duše. V prvem načinu tiči zahteva po tvorjenju enote z nasebno bitnostjo, v drugem pa tiči hrepenenje dospeti do enote, ki si jo je ustvarila duševna zavednost.

pevec. Zasanjal sem, da so mi neznanzi sovravniki izpodbili noge in me priklenili tukaj pod Krim, da od daleč gledam, kako pada veja za vejo od debela nekdanjih junakov stare korenine. Fetic, Kranjec . . . Kdo pride zdaj? — Stran, črne misli! — Ljudevit naš predragi, nepozabni, Ti si dosegel boljše življenje. Na snidenje!

Ave, anima pia! Ivo Trošt.

* * *

Prejeli smo še ta nekrolog:

V zgornji vipavski dolini ob znožju sivega Nanosa stoji prijazna vas Lozice.

Tu stoji ob stari državni cesti lični „veri in omiki“ posvečen dom, v katerem je prav vzorno živel od l. 1884. učitelj Ljudevit Kranjec, blag in plemenit mož.

Dne 14. avgusta 1908 popoldne ob 5. uri je umrl v bolnici v Ljubljani, kjer si je iskal zdravja od 11. julija 1908.

V najlepši moški dobi je zapustil tedaj svojo iskreno ljubečo soprogo, svoje sorodnike, svoje tovariše in prijatelje ter šolsko mladino, ki jo je ljubil čez vse.

Človeško telo je snovno vidna oblika bistvenosti človeške duše. Kakor je nasebna bitnost nezavisna od svetovne snovne bitnosti, prav tako nezavisna je človeška duša od človeškega telesa. Res je, da sprejema ona potom telesa vednost o snovnem svetu in s to tudi pripomočke za svoj razvoj, res je pa tudi, da vpliva ona zaradi svojega razvoja potom telesa na snovni svet.

Človeška duša v svojem početku ni osebnost. Osebnost postane ona šele s pomočje telesa. To jo pretvori v spoznavajočo, mislečo, čutečo in hotečo osebnost.

Ker je človeško telo vidna oblika duše, zaraditega vplivata drug na drugega. Vpliv telesa na dušo se javlja v zavednosti duše v snovnem svetu, vpliv duše na telo pa se javlja v delovanju telesa, provzročena zaradi duševne zavednosti. Vprašanje, kje je sedež človeške duše, je torej brezpomembno. Duša je bistvena bitnost. Ona ne zavzame prostora kot takega. Telo je podoba vse duše. In vsa duša je v vsem telesu. Delovanje duše pa se javlja samo v najbolj razvitih delih telesa. In to so živci in možgani. Tu se srečavata neprestano telesni in duševni vpliv.

Ker je duševni vpliv zavisen predvsem od telesnega vpliva, zaraditega moramo proučiti najprej telesne pojave. O teh pa govori organsko prirodznanstvo.

III.

Organsko prirodznanstvo pa nam pove, da živi človeško telo rastlinsko in živalsko življenje. Prvo se javlja v hranitvi in množitvi, drugo pa se kaže v čutenju in delovanju.

Čutenje se budi po čutih.

Delovanje vsakega čuta ima trojno pot. Prva se imenuje fizikalna, druga organska in tretja duševna. Fizikalna pot zbudi čut v čutnem živcu, organska ga pošlje po čutnem živcu do možganov in duševna porodi zavest v možganih. Pri zbujuju čutenja pride takorekoč v poštev samo eno središče živcev in to so možgani. Pri zbujuju delovanja pa pridejo v poštev štiri središča živcev, ki tvorijo vsako zase posebno delovanje.

Krvni obtok in prebavljanje sta dve delovanji, ki sta od duševne volje povsem nezavisni. Provzročajo ju prsne in trebušne pletenine. Te pletenine sestojijo iz živčnih vozlov, ki so zvezani med seboj po živčnih nitkah. Tem nasprotna so delovanja, ki so zavisna od duševne volje. Prvo tako delovanje je delovanje pljuč. Ono je od duševne volje prav malo zavisno in je z delovanjem krvnega obtoka in prebavljanja v najožjem sorodstvu. V spanju se tega delovanja niti ne zavedamo. Temu nasprotna so pa zopet delovanja, ki so od duševne volje vsekdar in povsem zavisna. Teh se zavedamo vsekdar. Ona se vrše kakor čutenje po treh potih, in sicer ravno po istih treh potih. Samo izvora sta različna. Pri zbujuju čutenja je izvor snovni svet, pri zbujuju delovanja pa je izvor duševna volja.

Da je to mogoče in res, sem cmenil že proti koncu druge črtice. Tam sem rekel, da je človeško telo vidna oblika človeške duše in da zaraditega vplivata drug na drugega.

Pri zavednem delovanju razločujemo dve vrsti delovanja. Prva vrsta se imenuje preudarjajoča, druga pa se imenuje nepreudarjajoča. Dokler delovanje ne dobi neke mehanične spretnosti, je delovanje preudarjajoče. Ta vrsta delovanja se kaže ob početku pouka. Ko dobi delovanje potom mnogokratne obnovitve

nekako mehanično spretnost, pa ni več preudarjajoče. Ta vrsta delovanja pa se kaže ob koncu pouka.

Vzemimo n. pr. pisanje. Kako nespretni smo izpočetka! Stokrat preudarimo, preden zapišemo enkrat! Ko smo pa zadobili potom mnogokratne obnovitve nekako mehanično spretnost, pa lahko pišemo venomer naprej, ne da bi nam bilo treba preudarjati, kako bomo naredili to ali ono črto. In tudi pri drugih delovanjih je tako ali pa vsaj podobno.

Vplivanje živčevja na možgane se vrši najbrže potom tipanja. Saj ravno tip je razvit po vsem človeškem telesu. Toda kako zbudi to vplivanje občutke teže, toplote itd. in pa glasu, svetlobe itd., pa še ni povsem jasno. Povsem jasno še tudi ni delovanje mišic. Vemo, da se vrši delovanje mišic potom njih krčenja in integovanja, toda moči, ki jih krči in izteguje, ne poznamo. Mnenje, da je ta moč podobna elektriki ali da je celo elektrika sama, ni povsem neopravičeno.

Živčevje je jako dovzetno. Ta dovzetnost je podedljiva. Zaraditega se razume, da je dovzetnost različna. Pri nekaterih je jako, pri nekaterih samo srednje in pri nekaterih prav malo razvita.

In razvitek živčevne dovzetnosti je takozvana nadarjenost. (Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naslokim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta: **K 141.548'30.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Esperanto.

Sedela sem v hladnici neke gostilnice, ki je zbudila sprva mojo pozornost le, ker je bila mikavna kot kak dvorec. Nikako čudo! Saj so Draždane, razen prekrasnih trgovskih stavb, okrašene s samimi vilami, ki se nasmihaajo mimoidočemu občudovalcu tako vabljivo, kakor da caruje za onimi cvetičnimi balkoni res le pristna zadovoljnost, nekajena sreča in mamljiva poezija, o kateri je neprestano sanjaril sentimentalni Heyne. — Sedela sem v senčnici prestare lipe in se zamaknila v premišljanje: ni li jo vsadila baš žuljava roka polabskega Slovana, ko mi prizveni na uho nenavadna govorica. Poslušam in ugibljem, da li je to francosčina, angleščina? Poslušam, da vlovim kak slovanski izraz! — Zaman! Zakaj dasi sem mislila vsak hipec, da sem že zasledila pravi jezik, mi je dokazoval zopetno vsak novi trenutek, kako se varam. No, ker sem ženska je moja radovednost opravičena! — „V kakšnem jeziku se razpravlja v mojem obližju?“ povprašam natakarja.

„Da so to esperantovci, madame, potrjuje znak, ki ga nosijo na prsih!“

Ozrem se okolo in opazim, da nosijo isti znak skoro izključno vsi gostje. Esperanto! Čula in čitala sem že o tem, ali mislila sem tudi, da zadobi zaradi nevtrajnosti in neuspeha

Dalje v prilogi.

skega leta. V tem času je šel večkrat v Ljubljano po zdravniški svet. Dne 14. julija 1908 je postala bolezen taka, da je bilo treba zopet operacije, ki jo je brez narkoze srečno prestal. Prve dni avgusta t. l. se misli povrniti na ljubljeno mo Lozice; prišla je ponj tudi njegova soproga. Hipoma se ga loti notranja bolezen na ledvicah, ki mu po jako mučnem bolehanju pretrga nit življenja.

Ljudevit Kranjec se je rodil dne 25. februarja 1859 v Kosezah pri Ilirski Bistrici. Njegovi starši niso bili imoviti, vendar so ga nekoliko šolali. Sam si je izbral učiteljski stan. Vstopil je na učiteljske v Ljubljani, kjer je dovršil dva letnika z dobrim uspehom. Ker ga ni imel kdo podpirati, je moral leta 1881 študije ustaviti ter prevzeti službo pomožnega učitelja v Knežaku.

Ko mu čez leto dni zatem sedanji poslanec in profesor Spinčič zagotovi državno ustanovo v učiteljsku v Kopru, gre septembra 1882. tja nadaljevat študije. Koncem šolskega leta 1883/4. zadobi zrelostno in novembra 1887 pa sposobnostno izpisevalo.

Dragi pokojnik je v svojem življenju skozi več let prestajal grozne bolečine v desni nogi. Gnla mu je namreč kost v piščali. Že leta 1893. so mu zdravniki v deželni bolnici v Ljubljani izsekali kost, kolikor je je bilo bolne. Po srečni operaciji se mu noga takrat dobro ozdravi.

Hodil je malce težko, o posebnih bolečinah ni govoril. Še v zimskem času, ko se ga je lotil revmatizem, ko so mu prsti na rokah tako otekli, da niti pisati ni mogel, je prenašal vse velike bolečine potrpežljivo in se niti ni veliko pritožil svoji zvestovdani soprogi.

Prvi četrtlet pretečene pomladi, ko je bil prost ponavljalne šole, se odpelje v Vipavo k zdravniku po izpričevalo, da bi šel, kakor običajno — v Toplice pri Rudolfovem.

Med potjo se splaši konj, pokojnik pade z voza in se precej po glavi in po udih potolče.

Od tega časa ni bil več prav zdrav. Noga ga začne zopet hudo boleti ter otekati. Prosi je moral še maja meseca za dopust, ki ga je tudi dobil do konca pretečenega šol-

kmalu svoj konec liki volapük. Vendar je temu nasprotno.

Kako se je esperanto razširil in koliko zanimanja zbuja, je dokazal najsijajnejše občni shod v Draždanah, kamor je privrela iz najoddaljenejših province imponantna množica 2000 duš. Da se esperanto nauči v teku enega meseca, kakor mi je pripovedoval neki Srb, je bržkone resnica, zakaj poleg jedva vzrasle mladine sem opazila, da ima znak na prsni tudi sključena gospa kakor belolasi starček.

Na slušalca vpliva esperanto jako prijetno; je pa tudi v njem obilo italijanskih, oziroma latinskih izrazov s špansko končnico „igo“

Vobče pa je esperanto sestavljen iz francosčine, latinščine, angleščine in enega slovenskega jezika. Tako mi je zatrjeval neki Čeh, ki mi je pravil z navdušenjem, da je izumitelj esperanta Slovan, Rus, dasi nosi nemški priimek.

Izredne koristi je esperanto baje za trgovce in njih obitelji ali bržkone se zanimajo zanj tudi drugi. O priliki zborovanja so imeli tudi službo božjo. Pridigoval pa je esperantski pastor dr. Kühn, ki je predaval gladko, ko da govori v materinščini.

Pod vodstvom dr. Mylosa so se zbrali esperantovci (Rusi, Srbi, Angleži, Američani, Holandci, Švedi in Francozi) 16. avgusta v prostorni društveni dvorani. K temu sestanku pa smo imeli dovoljen vstop tudi neesperantovci. Umevno je torej samoočebni, da je bila obširna sobana natlačena.

Nastopali so s tem internacionalnim narječjem govorniki, ki so razpravljali s tolikim očitnim zanimanjem, da so gotovo navdušili tudi poslušalce brez znakov.

Izredne važnosti je baje razodeval dr. Schmidt iz Berlina; prof. Bourlet iz Pariza; Fischer iz Romunije; Bockhäuser iz Severne Amerike in Nylan iz Švedske, ker so jim esperantovci zadovoljno aplavdirali.

Praznovanje tega velepomembnega kongresa je trajalo v Draždanah ves teden.

Škedenjska.

Goriškemu učiteljstvu!

Vsled odloka sl. c. kr. okrajnega šolskega sveta v Gorici, dd. 27. avgusta t. l., števil. 1800, se javlja, da je dovolil v svoji seji, da se smejo oprostiti dne 27. septembra t. l. vsi oni učitelji in učiteljice okraja goriškega, ki se udeležijo glavne skupščine „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ v Gorici.

Azijatska nasilnost.

Da smo označili kake razmere za nezno, smo jih doslej nazivali za turške razmere, a dandanes se razmere na Turškem obračajo na bolje, nasilnost se umika ustavnosti. Na Štajerskem pa so ljudje, ki so bolj nasilni nego barbari na Turškem in v Aziji. Nemškutarstvo na Štajerskem je huje od razvpih turških razmer, počenjanje nemčurjev je prava azijska nasilnost. Če vidimo, kakih sredstev se dandanas poslužuje posilinemstvo na Spodnjem Štajerskem, da se umetno vzdrži na površju, se moramo res vprašati, ali še živimo v ustavni državi, ali smo Slovenci ravnopravni državljani ali le helotje. In vlada gre nemčurjem pri njih rabeljskem delu na roko, da, ona

Dne 20. novembra 1894 se poroči s sedanjim vdovo Reziko Kranjčev, ki je doma iz ugledne Žvanutove hiše na Lozicah. Čeravno jima ni rosilo nebo otrok, sta vendar živela v najlepšem soglasju.

Ljudevit Kranjec se je oklenil z vso vmeno izbranega si stanu. Pridno, vestno, marljivo in natančno je deloval v šoli, kar je gospod c. kr. okr. šolski nadzornik I. Thuma vedno rad priznaval ter uspehe Kranjčeve na enorazrednici na Lozicah postavljaj kot vzor. Pridobil si je bil s tem sreča svojih učencev in staršev; pa tudi tovariši so ga zbog njegovega blagega in mirnega značaja radi imeli in visoko cenili. Vrhutega ni pozabil svojih dolžnosti kot narodnjak. Bavev, hranjujoča njegovo truplo, hrani sedaj črna zemlja pokopališča pri sv. Križu v Ljubljani, a njegov duh plava visoko nad nami.

Bodi mu zemljica lahka in blag nam njegov spomin!

celo podpira nasilnosti nemškutarske klike na Spodnjem Štajerskem.

V zadnjem času so se Nemci vrgli z uprav besno srditostjo na slovensko uradništvo in učiteljstvo. Brezobzirno, naravnost azijsko nastopajo, kjer hočejo izpodrinuti slovenskega uradnika ali učitelja. Svet se zgraža nad nasilnostjo Madžarov, a nič manjša ni nasilnost nemčurjev. Še ni dolgo tega, da so nemški okrajni šolski sveti na Spodnjem Štajerskem zahtevali, da je moral učitelj kompetent izstopiti iz slovenskega učiteljskega društva, če je hotel, da je dobil zaželjeno učiteljsko mesto. Ker pa to ni imelo uspeha, ker je učiteljstvo ostalo zvesto svoji organizaciji in svojim načelom, so natihoma zahtevali, da bi naj kompetent podpisal nemški program in na tistem deloval za nemstvo, „sonst bekommen Sie keine Stelle...“ Imamo dokaze, da se je tako postopalo; a ob značajnosti slovenskega učiteljstva so se razblinile tudi te korupcijske nankane nemškutarjev.

Najnovejšo postopanje nemškutarskih okrajnih šolskih svetov pa je to, da se podeli slovenskemu učitelju za vsako malenkost ukor, in ta ukor vpliva potem naslednja tri leta pri kompetencah neugodno za dotičnika. Znani so nam slučajji, da je nemški okrajni šol. svet izrekel ukor slovenskemu učitelju, ker je ta nekega kaplana tožil zaradi razžaljenja časti, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. Neki učitelj je bil tožen in čeprav je bil oproščen, mu je izrekel okrajni šolski svet vendarle ukor, češ, učitelj je imel s sodnijo opravka. V nekem okraju so nekemu učitelju iz istega vzroka izrekli popolnoma po krivici kar tri ukore naenkrat, samo da so mu tako onemogočili kompetenco. A rekord je pri nasilstvu dosegel ptujski okrajni šolski svet.

Na Ptujski gori je bilo razpisano nadučiteljsko mesto. Med drugimi je prošil za to službo tudi ondodni učitelj tov. Ivan Klemenčič. Ker pa je značajan Slovenec, ki ne mara „lizati Orniču in Strachillu rok, so sklenili očka Strachill, da Klemenčič ne bo nadučitelj na Ptujski gori. Pričela se je proti Klemenčiču ostudna gonja, ki kaže uprav azijsko nasilnost spodnještajerskega posilinemstva.

Da bi Klemenčiču onemogočili kompetenco, je zloglasni ptujski listič „Štajerc“ naperil neko tožbo zoper Klemenčiča. V svesti svojega neomejenega vpliva, ki ga ima „Štajerc“ na sodnike v Ptuj, je pisal že pred obravnavo, da Klemenčič mora biti obsojen itd. A vkljub vsemu pritisku je bil Klemenčič sijajno oproščen in „Štajerc“ postavljen na laž. To je bolelo, zakaj blamaža je bila tem večja, ker so že v Mariboru in Gradcu izhajajoči nemški listi pisali o obsodbi Klemenčiča kot gotovi stvari, a so se urezali.

Ko je Klemenčič vložil svojo kompetenčno prošnjo za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori, so iz Ptuja nahujskali nekatere, naj bi po fari nabirali podpise zoper njega. Ker je pa Klemenčič obče priljubljen, celo „Štajercijanci“ niso marali delovati zoper njega in krajni šolski svet, kjer je polovica odbornikov „Štajercijancev, ga je soglasno predlagal na prvem mestu. Glasoval je za Klemenčiča tudi krajni šolski ogleđa, ki je sicer trden Nemec, a pravičen mož.

To je bil drugi hud poper očku Strachillu in tuhtal je, kako bi Klemenčiča vendarle izpodrinil.

Pri seji okrajnega šolskega sveta ptujskega, ki je v nemških rokah, je bil vkljub vsi gonji vendarle sprejet v ternopredlog tudi Klemenčič, zakaj pravica je le pravica in se ne da kar tako potepniti.

To je bil tretji hud poper Strachillu. Tedaj pa mu je zavrela kri, da je pozabil vse oziroma na pravičnost in dostojnost. Potegnil je iz žepa akte zgoraj omenjene sodnijske obravnave zoper Klemenčiča ter jokal, da takšen človek, ki je imel že s sodnijo opravka itd., ne sme biti v ternopredlogu. Uspeh njegove jeremiade je bil ta, da je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga, sprejet pa g. Čuček. To je nezasiškan škandal, prava azijska nasilnost.

Ker je „Štajerc“ Klemenčiča tožil — in čeprav je bil ta sijajno oproščen — je bil Klemenčič izbačen iz ternopredloga.

Tu ne gre samo za slučaj Klemenčič, temveč to je splošnega pomena. Potej „logiki“ ptujskega okrajnega šolskega sveta je vsak slovenski učitelj vogelfrei. Da

se ga iznebe, je treba le, da ga „Štajerc“ toži, če je potem dotični učitelj obtožbe oproščen ali ne, to je vseeno — s sodnijo je imel opravka, in to je dovolj vzroka, da se ga iz ternopredloga izbače.

In kakšne ljudi protežirajo nemškutarski okrajni šolski sveti? Kdo je ta Tschutschek, ki je našel milost v očeh Strachillovih? Sicer nam je jako neljubo, da se moramo pečati z osebnostmi, a nasproti azijski nasilnosti se nehajo vsi oziri. Edino pravo je tu: zob za zob... Brezobzirno je treba to kliko razkrinkati, saj itak nima nobenega čuta za pravičnost več.

Ta Čuček je slovenski renegat, je vstopil v nemško učiteljsko društvo, samo da bi bil imenovan za nadučitelja v Zrečah, a odločen korak slovenske učiteljske organizacije je to preprečil. Za njegovo odpadništvo ga je konjiško društvo izključilo, zakaj za političke neznačajne ni mesta v slovenski učiteljski organizaciji.

Kakšne kvalitete je ta Čuček, pardon: Tschutschek, se razvidi iz tega, da ga je neki pristen Nemec (ime je v našem uradništvu na razpolago) v gostilnici javno imenoval, da je politička vl... (politische H...), a Tschutschek je to psovko prav tako kot zaslužno mirno vtaknil v žep. Pristni Nemci obsojajo počenjanje podivjanih nemčurjev, pravim Nemcem se studi neznačajnost posilinemcev.

Strachill in Tschutschek — kako lep parček je to! — Za Čučka se je Strachill zavzel in s tem se je postavil na stran političke vl... Za nadučiteljsko mesto v Studenicih se je Čuček tudi potegoval, a slovenjebistriški okrajni šolski svet, čeprav je nemški, se je sramoval, da bi ga predlagal. Kar drugod zavržejo, česar se drugod sramujejo, to so Strachill in drugovi pograbili, da so izpodrinili značajnega Slovenca. Tu se vidi, da jim je v borbi zoper Slovence vse dobro došlo, še celo političke vl... .

Ta azijska nasilnost ptujskega okrajnega šolskega sveta vpije po odporu. In naj si gospoda zapomni, da vsaka sila do vremena in da nastane vihar, ki bo pometel s to kliko.

Apelujemo na štajerski deželni šolski svet, če ima še kaj čuta za poštenost in pravico, da razveljavi od ptujskega okrajnega šolskega sveta sestavljen ternopredlog za nadučiteljsko mesto na Ptujski gori. Ako pa tega ne stori, bomo vedeli, da deželni šolski svet odobrava nasilnosti okrajnih šolskih svetov, da je tudi sam azijsko nasilen. Naj gospoda ne tira krutosti do skrajnosti, zakaj še živimo v ustavni državi in to slovesno izjavljamo, da te klofute slovenska javnost sploh in posebe še slovensko učiteljstvo ne vtakne mirno v žep!

Hranilnica in posojilnica „Učit. konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom se je dne 1. klmavea t. l. preselila v Gradišče št. 4, I. nadstr. t. j. v poslopje, kjer je Učit. tiskarna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Upravni odborniki „Zaveze“ se odpeljejo v Gorico dne 6. septembra po državni železnici z vlakom, ki vozi iz Ljubljane ob 5:50 zjutraj, z Jesenic z brzovlakom ob 7:59 in pride v Gorico ob 9:46. Kdor se vozi po južni železnici, se odpelje iz Ljubljane s poštnim vlakom ob 5:06 zjutraj, iz Nabrežine ob 10:02 in pride v Gorico ob 11:10 predpoldne; brzovlak pa odhaja iz Ljubljane ob 6:02 zjutraj, iz Nabrežine ob 9:12 in pride v Gorico ob 10:04 predpoldne. Delegati in drugi udeleženci se pa lahko odpeljejo po državni železnici iz Ljubljane ob 7:05 zjutraj, z Jesenic ob 9:40 in se pripeljejo v Gorico ob 12:02 opoldne.

Vodstvo „Zaveze“

Iz Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za glavno skupščino so dalje prijavila sledeča „Zavezina“ društva:

XXVIII. Slovensko učiteljsko društvo v Istri: 94. Franc Waišel, nadučitelj — Hrušica.

95. Egidij Čeh, c. kr. učitelj — Trst.
96. Št-fanija Čeh, učiteljica — Boršt.
97. Franc Venturini, učitelj — Dolina.
Namestnik:
22. Ludovik Kabaj, učitelj — Slivje.
XXIX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:
98. Anica Scheimer učiteljica — Prosek.
99. Anica Švagelj, učiteljica — Bazovica.
100. Fran Martelanc, nadučitelj — Katinara.

101. Štipe Ferluga, nadučitelj — Opčine.
102. Ivan Furlani, nadučitelj — Opčine.
103. Ciril Valentič, učitelj — Škedenj.
104. Anton Grmek, učitelj — Vrdele pri Trstu.

XXX. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:
105. Karel Perko, učitelj — Stopiče.
106. Ana Grudnik, učiteljica — Trebnje.
107. Marija Grobovšek, učiteljica — Št. Peter.

XXXI. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani:

108. Jakob Dimnik, nadučitelj — Ljubljana.
109. Alojzij Kečelj, učitelj — Ljubljana.
110. Andrej Rapč, učitelj — Ljubljana.

XXXI. Zveza slov. štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju:

108. Anton Gnus, nadučitelj — Dol pri Hrašniku.

109. Anton Petriček, nadučitelj — Žalec.
110. Ignacij Šijanec, učitelj — Gornji grad.

Namestnik:

23. Franc Voglar, učitelj — Celje.

Vodstvo Zaveze

Luka Jelenc, predsednik.

„Zavezi“ so poslala udmino sledeča učjt. društva:

Za leto 1907.:	učjt. društvo	22-40 K
Mariborsko		
Za leto 1908.:	učjt. društvo	39— K
Litijsko		21— „
Slovenjegrajsko		61— „
Tolminsko		22— „
Laško		29— „
Belokranjsko		32— „
Ormoško		

Fr. Luznar, blagajnik.

„Jubilejska samopomoč.“ Dne 15. avgusta 1908 je umrl tovariš nadučitelj Leopold Abram, član našega društva. G. vdovi sem izplačal 452 K. Kakor po navadi sem razposlal vsem članom položnice in prosim, da takoj vplačajo dotično vsotico. Nikar ne pozabite 10 h in ne pošiljajte denarja po nakaznici. Poslal sem obenem tudi „Imenik“ članov z računskim zaključkom.

Ig. 28. avgusta 1908.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Ganglovo dramo „Sin“ uprizori 8. t. m. Narodna čitalnica v Rojanu.

Zvonček objavlja v 9. letošnji številki to-le izbrano in bogato vsebino: 1. Dekle in ogledalo. Janko Polák. Pesem. — 2. Zgodba o lahkovernem mlinarju Tomažu. Juraj Pangrac. Povest s podobo. — 4. Vrtnar. Fr. Kolednik. Pesem. — 5. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 6. Posetiti travnike moram... Zagorski. Pesem. — 7. Regiment po cesti gre. Podoba. — 8. Mali postopač. Josipina Fallerowna. Povest. — 9. Dolgi prsti. Podoba. — 10. Dolga roka. Podoba. — 11. Jurčkov kos. Jože. Povest. — 12. Starček in ptica. Janko Polák. Pesem. — 14. Pouk in zabava. — Kdor išče — najde! — Besedna naloga M. J. G. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Grof Lev Tolstoj: Kazaki. — Kavkaška povest. Iz ruščine prevel Josip Knaflič. Naslovno sliko narisal Hugo V. Gerbič v Trstu 1908. Tiskala in založila tiskarna „Edinost“. To krasno povest, ki se prištevaja najimennitnejšim delom velikega ruskega pisatelja, je izdala zdaj tiskarna „Edinost“ v elegantni, z lepo naslovno sliko opremljeni knjigi. Po tej knjigi bodo Slovenci brez dvoma z veseljem segali, saj „Kazaki“ so povest, ki jo človek čita vedno zopet z nezmanjšanim zanimanjem, povest, ki nudi vedno novega užitka. Knjiga je izredno poceni: stane samo 1-60 K; po pošti 20 vin. več in se dobiva v tiskarni „Edinost“ in po vseh slovenskih knjigarnah.

Kulturno delo.

+ Vabilo na XIII. redno veliko skupščino „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v nedeljo, dne 13. septembra 1908, v Ptuj. Vzpored: Zborovanje se prične ob 11. dopoldne v „Narodnem domu“. 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Po-